

Vanhusneuvoston työvaliokunnan lausunto Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen säännöllisen kotihoidon palvelusetelin sääntökirjasta

Yleistä

Vanhusneuvosto kiittää mahdollisuudesta lausua hyvinvointialueen säännöllisen kotihoidon palvelusetelin sääntökirjasta.

Ikäihmisten palvelualuejohtaja Mervi Koski esitteli vanhusneuvoston kokouksessa 5.12. 2024 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen säännöllisen kotihoidon palvelusetelin sääntökirjaa. Kokous käsitteli asian ja asia merkittiin tiedoksi. Kokouksessa nousi esille toive, että hoitoprosessien suoraviivaistamisen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota, sekä lisäpalveluiden tarjoaminen palvelutarpeiden arvioinnissa.

Lisäksi sovittiin, että ennen asian käsittelyä tulevaisuuslautakunnassa vanhusneuvoston jäsenet voivat antaa vielä kommentteja. Puheenjohtaja on koonnut lausunnon kokouksen jälkeen ja työvaliokunta on sen hyväksynyt sähköpostilla lähetetyn luonnoksen perusteella.

Kokonaisuudessaan säännöllisen kotihoidon palvelusetelin sääntökirja on kirjoitettu hyvin yksityiskohtaisesti, ja joiltakin kohdin teknisesti. Sivuja sääntökirjassa on kaikkiaan 83.

Yksityiskohtaisia kommentteja

Säännöllinen kotihoito on sivulla 28 hyvin määritelty lainsäädännön mukaisesti. Sen mukaan kotihoitoon kuuluu asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ja vuorovaikutusta edistävä ja ylläpitävä toiminta, muu mahdollinen henkilön suoriutumista tukeva toiminta, sekä terveydenhuoltolain 25 §:ssä tarkoitettu kotisairaanhoito.

Sosiaalihuoltolain 19 § mukaan kotihoitoa järjestetään henkilön tarpeen mukaan vuorokaudenajasta riippumatta. **Sääntökirjassa ei ole mainintaa yöaikaisesta kotihoidosta.** Sivulla 54 määritellään palvelusetelin arvo eri vuorokauden aikana. Tämän mukaan päiväaikaisen kotihoidon palveluseteli myönnetään asiakkaille klo 07–22 välisenä aikana.

Sivulla 18 määritellään palvelusetelin arvoa. Kappaleessa kerrotaan Pohteen oman henkilöstön palvelusetelin myöntämisen edellytyksistä ikään kuin eettisiä ohjeita, mikä ei välttämättä kuulu tähän yhteyteen.

Sääntökirjassa ei ole mainintaa esim. veteraaneille myönnettävästä kotihoidosta, annetaanko sitä palvelusetelillä lainkaan vai vain omana toimintana? Ovatko kotihoidon käynnit maksuttomia rintamaveteraaneille ja sotainvalideille, joiden haitta-asete on yli 10?

Huomio sivun 25 kappaleeseen 12: Valmius ja varautuminen olisi hyvä tarkentaa, jotta varautumisesta syntyy oikeanlainen käsitys. Siinä on ensimmäinen kappale Pohteen tehtävää varautumisessa. Esimerkiksi lause ”Sosiaalihuollon valmiussuunnitelmat tulee sovittaa yhteen Pohteen ja muiden hallintokuntien valmiussuunnitelmien kanssa.” Lauseesta jää käsitys, että sosiaalihuolto ei ole Pohteen tehtävä.

Kotipalvelun sisältö (kappale 14) on joissakin kohdin hyvin yksityiskohtaisesti määritelty. Siinä osassa on yksityiskohtia mitä asiakaskohtaiseen toteuttamissuunnitelmaan voi sisältyä. Palvelujen sisällöstä osa on kirjoitettu siten, että voi sisältyä, mutta osassa ei ole ehdollisena kuten esim. kohdat 14.4. ja 14.5. Asiakirjassa on lueteltu monia eri yksityiskohtaisia tehtäviä, joten jää pohtimaan, että ovatko kaikki tarpeellisia, ja puuttuuko joitakin kotona selviytymisen osalta oleellista tehtäviä.

Kohdassa 14.15 määritellään myös kausirokotukset säännöllisenä kotihoitona, tarkentaen kotisairaanhoidon, annettavaksi. Siinä on omat etunsa, ettei asiakkaan tarvitse mennä yleisiin rokotuksiin. Toisaalta kotihoitona annettuna ikäihminen maksaa tästä oman osansa ja yleiset rokotukset ovat ikäihmisille ilmaisia. Tässä kohdassa ei myöskään kerrota, että tätä kotisairaanhoidon annettua rokotusaikaa ei lasketa kotiin annettavaksi palveluajaksi. Tämä olisi viisasta lisätä.

Lisäksi sivulla 56 (kohta 23.2) todetaan, että kotihoidon laskutus tapahtuu käynnin todellisen kestön mukaan. Poikkeuksena ovat alle 15 minuuttia kestäväksi suunnitellut käynnit, alle 15 minuuttia oleva aika pyöristetään 15 minuutiksi. Tulisi tarkentaa, että pyöristetäänkö kaikki ajat seuraavaan 15 minuuttiin, vai noudatetaanko niissä todellisia aikoja millä tarkkuudella.

Mielenkiintoinen yksityiskohta on sivulla 30, jossa kerrotaan, että Pohteen toimesta tehdään etähoitoa, ja mikäli asiakasta ei tavoiteta etälaitteella, niin silloin tehdään yhteistyötä ja palveluntuottaja tekee asiakkaan luokse *tarkastuskäynnin*. Jää ihmettelemään, eikö Pohteen asiakaspalvelu/ kotihoito häiriötilanteissa voi tehdä myös kotikäyntejä ja tarkistaa tilanteen, ettei yksityisen palveluntuottajan tule mennä tarkastuskäynnille.

Sivulla 9 asiakkaan oikeusturvakeinot on hyvin yksityiskohtaisesti kuvattu. Pariin yksityiskohtaan kiinnitämme huomiota. Ensiksi asiakkaalla tulee olla mahdollisuus muutoinkin kuin sähköisesti antaa palautetta. ”*Asiakas antaa palveluntuottajille sähköpostitse ja puhelimitse tai muun sähköisen järjestelmän kautta*”. Toinen yksityiskohta olisi hyvä tarkentaa, ”*valvontaviranomainen (AVI) ottaa ohjeiden mukaan kantelun käsittelyyn vasta sitten kun palvelujen järjestäjä on käsitellyt muistutuksen*”.

Sääntökirjan mukaan palveluntuottajan tuottamat palvelujen tulee vastata sääntökirjan määräyksiä. Tämä tarkoittanee, että sääntökirjan asiat ovat minimivaatimuksia. Lain mukaan palvelun sisältö tulee muodostua asiakaskohtaisen palvelutarpeen mukaisesti. Kotihoitoa tulee toteuttaa asiakkaan luona tehtävin kotikäynnein asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti.